

محشای قانون مجازات اسلامی

بر مبنای قانون مصوب ۱۳۹۲/۲/۱

(به همراه مفاهیم جدید و قوانین جزایی پیشین)

دکتر ایرج گلدوزیان

استاد دانشگاه تهران

(دانشکده حقوق و علوم سیاسی)

مجمع علمی و فرهنگی مجد

گلدوزیان، ایرج
محشای قانون مجازات اسلامی (کلیات - حدود - قصاص - دیات -
تعزیرات / نوشته ایرج گلدوزیان. - تهران: مجد
ISBN 978-964-7820-06-6

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.
کتابنامه.

۱. قانون کیفری - ایران. ۲. حقوق جزا - ایران الف. ایران. قوانین و
احکام. ب. عنوان. ج. عنوان: قانون مجازات اسلامی (کلیات - حدود -
قصاص - دیات - تعزیرات).

۳۴۵/۵۵

کتابخانه ملی ایران
محل نگهداری:

۹۲-۲۴۷۵

محشای قانون مجازات اسلامی

دکتر ایرج گلدوزیان

انتشارات مجد

تنظیم و ویرایش: علی فرهی

چاپ ششم: ۱۳۹۵ تعداد: ۱۰۰۰ نسخه

حق چاپ محفوظ و منحصر به «مجد» است.

دفتر مرکزی:

تهران، میدان انقلاب، خیابان اردیبهشت (منبری جاوید)، تقاطع شهدای ژاندارمری، پلاک ۵۷

تلفن و دورنگار: ۶۶۴۹۵۰۳۴ - ۶۶۴۱۲۰۷۸ - ۶۶۹۶۳۳۸۶

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۷۸۲۰-۰۶-۶

ISBN: 978-964-7820-06-6

نمایشگاه‌های دائمی آثار حقوقی «مجد»

شعبه فروردین: خیابان ۱۲ فروردین، مقابل تعزیرات، پلاک ۲۸۳، طبقه دوم تلفن: ۶۶۴۹۰۹۹۸

شعبه اردیبهشت: خیابان اردیبهشت (منبری جاوید)، تقاطع شهدای ژاندارمری، پلاک ۵۹ تلفن: ۶۶۴۸۶۸۷۴

www.majdlaw.ir

E-mail: majdlaw92@gmail.com

فصلنامه حقوقی مجد با ارائه مقالات اساتید مبرز حقوق کشور بطور منظم منتشر می‌شود.

سیستم اشتراک پذیری «مجد»:

ارسال پیامک حاوی نام و نام خانوادگی و شغل (در صورت تمایل) به شماره ۰۲۱۶۶۴۹۰۹۹۸

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

این اثر، مشمول قانون حمایت حقوق مؤلفان و مصنفان و هنرمندان می باشد.
تکثیر تمام یا قسمتی از آن، خلاف قانون و موجب پیگرد قضایی است.

علامه اختصاری

قانون مجازات اسلامی	ق.م.ا.
قانون مجازات عمومی	ق.م.ع.
اداره حقوقی قوه قضاییه	ا.ح.
بایسته های حقوق جزای عمومی	ب.ح.ج.
حقوق جزای اختصاصی	ح.ج.ا.
قانون اساسی	ق.ا.
حقوق جزای عمومی	ح.ج.ع.
قانون مجازات جرایم نیروهای مسلح	ق.م.ج.ن.م.
رجوع کنید	ز.ک.
نگاه کنید	ن.ک.

دکتر امیر جلدوزیان

در سال ۱۳۱۸ خورشیدی در مشهد متولد شد. دوره ابتدایی را در مشهد و دوره متوسطه را در دبیرستان فرخی تهران به پایان رساند. در سفرهایی که در دهه ۱۳۴۰ به فرانسه کرد، دوره‌های یک ساله جرم‌یابی، کشف علمی جرایم و جرم‌شناسی را که ویژه ضابطان دادگستری فرانسه بود، در دانشکده حقوق پانتئون و مدرسه عالی

مولن فرانسه گذراند. در سال ۱۳۴۴ وارد دانشکده حقوق دانشگاه تهران شد و در سال ۱۳۴۸ خورشیدی رتبه نخست آزمون کارشناسی ارشد حقوق جزایی گردید. در سال ۱۳۴۹ به فرانسه رفت و دوره دکترای دانشگاهی حقوق جزا را در دانشگاه حقوق پاریس (پانتئون) با موفقیت گذراند. وی در سال ۱۳۵۱ موفق به دریافت دیپلم تحصیلات عالی حقوق خصوصی (D.E.S.) شد. سپس با قبولی در امتحانات و دفاع از پایان‌نامه، دکترای تخصصی علوم کیفری را دریافت کرد. دکتر جلدوزیان به مدت دو سال در دادگاه شهرستان کریتیل پاریس به کارآموزی نزد قاضی اجرای مجازات‌ها پرداخت. در سال ۱۳۵۵ با ارایه پایان‌نامه (قیومیت جزایی) به دکترای دولتی حقوق پس از اخذ (D.E.S.) دست یافت. در همین سال سمیناری درباره قیومیت جزایی در دیوان عالی کشور فرانسه برگزار کرد که از سوی استادان و قضات و صاحب‌نظران حقوق این کشور مورد توجه قرار گرفت و متن آن در نشریه علم کیفر و حقوق جزای فرانسه به چاپ رسید و در دایرةالمعارف فرانسه از آن استفاده شد و مورد استناد قرار گرفت. ترجمه آن، نیز در نشریه موسسه حقوق تطبیقی دانشکده حقوق دانشگاه تهران به چاپ رسید.

پس از بازگشت به ایران در ۱۳۵۵ به عنوان پژوهشگر در موسسه مطالعات حقوق اسلامی و تطبیقی دانشکده حقوق دانشگاه تهران مشغول به کار شد و همزمان در دانشگاه ملی ایران، موسسه علوم بانکی، مجتمع آموزش عالی قم، دانشکده حقوق دانشگاه تهران (عضو هیأت علمی) دانشکده علوم قضایی، دانشگاه شهید بهشتی به تدریس پرداخت. وی دارای رتبه استادی دانشگاه است و وکیل دادگستری و مشاور حقوقی، و مترجم رسمی نیز می‌باشد. همچنین ایشان دارای درجه پروفیسوری حقوق و عضویت در هیأت علمی دانشگاه بین‌المللی هاوایی می‌باشد.

مهمترین آثار تالیفی و پژوهشی دکتر جلدوزیان عبارتند از: ۱- حقوق جزای عمومی (دو جلدی) ۲- حقوق جزای اختصاصی ۳- گفتارهایی در حقوق کیفری ۴- حقوق کیفری اختصاصی تطبیقی ۵- بایسته‌های حقوق جزای عمومی (۱ و ۲) ۶- محشای قانون مجازات اسلامی ۷- ادله اثبات دعوا (کیفری - حقوقی) ۸- کلیات و مقدمه علم حقوقی و مقاله‌های حقوقی متعددی که در نشریات حقوقی گوناگون به چاپ رسیده‌اند.

فهرست مطالب

پیش‌گفتار.....	۱۱
نوآوری‌ها، تحولات و کاستی‌های قانون مجازات اسلامی ۱۳۹۲.....	۱۲
بخش یکم: قضازدایی و کیفرزدایی.....	۱۲
بخش دوم - موانع مسؤولیت کیفری و جایگزینی اقدامات تأمینی و تربیتی.....	۱۳
مبحث یکم - حدود مسؤولیت کیفری و مجازات آن درباره کودکان.....	۱۳
مبحث دوم - جنون در قانون مجازات اسلامی ۱۳۹۲ و تحول آن.....	۱۴
مبحث سوم - افزایش واکنشهای به جرم به شکل مالی، جانی و خدماتی، جایگزین حبس سنتی.....	۱۴
مبحث چهارم - کیفر سنگسار.....	۱۵
مبحث پنجم - درجه‌بندی مجازات‌های تعزیری و مجازات اعدام.....	۱۵
مبحث ششم - مسؤولیت کیفری اشخاص حقوقی.....	۱۶
مبحث هفتم - منتفی شدن اعدام افراد زیر هجده سال.....	۱۶
مبحث هشتم - تغییر شرط استفاده از آزادی مشروط.....	۱۷
مبحث نهم - نقش مددکاران اجتماعی در مورد اجرای احکام.....	۱۷
مبحث دهم - عدم تعلیق مجازات جرایم سنگین.....	۱۸
مبحث یازدهم - تعویق صدور حکم.....	۱۸
کتاب اول: کلیات.....	۲۱
بخش اول - مواد عمومی.....	۲۲
فصل اول - تعاریف.....	۲۳
فصل دوم - قلمرو اجرای قوانین جزایی در مکان.....	۳۳
فصل سوم - قلمرو اجرای قوانین جزایی در زمان.....	۴۸
فصل چهارم - قانونی بودن جرایم، مجازات‌ها و دادرسی کیفری.....	۵۶
بخش دوم - مجازات‌ها.....	۵۸
فصل اول - مجازات‌های اصلی.....	۵۸
فصل دوم - مجازات‌های تکمیلی و تبعی.....	۷۶
فصل سوم - نحوه تعیین و اعمال مجازات‌ها.....	۹۰
فصل چهارم - تخفیف مجازات و معافیت از آن.....	۹۶

۱۰۴	فصل پنجم - تعویق صدور حکم
۱۰۷	فصل ششم - تعلیق اجرای مجازات
۱۱۷	فصل هفتم - نظام نیمه آزادی
۱۱۷	فصل هشتم - نظام آزادی مشروط
۱۲۳	فصل نهم - مجازات‌های جایگزین حبس
۱۳۰	فصل دهم - مجازات‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی
۱۳۷	فصل یازدهم - سقوط مجازات
۱۳۷	مبحث اول - عفو
۱۴۰	مبحث دوم - نسخ قانون
۱۴۱	مبحث سوم - گذشت شاکی
۱۴۸	مبحث چهارم - مرور زمان
۱۵۲	مبحث پنجم - توبه مجرم
۱۵۵	مبحث ششم - اعمال قاعده درأ
۱۵۷	بخش سوم - جرایم
۱۵۷	فصل اول - شروع به جرم
۱۶۲	فصل دوم - شرکت در جرم
۱۶۴	فصل سوم - معاونت در جرم
۱۷۱	فصل چهارم - سردستگی گروه مجرمانه سازمان یافته
۱۷۲	فصل پنجم - تعدد جرم
۱۸۰	فصل ششم - تکرار جرم
۱۸۵	بخش چهارم - شرایط و موانع مسؤولیت کیفری
۱۸۷	فصل اول - شرایط مسؤولیت کیفری
۱۹۰	فصل دوم - موانع مسؤولیت کیفری
۲۱۸	بخش پنجم - ادله اثبات در امور کیفری
۲۱۹	فصل اول - مواد عمومی
۲۲۴	فصل دوم - اقرار
۲۲۹	فصل سوم - شهادت
۲۴۲	فصل چهارم - سوگند
۲۴۴	فصل پنجم - علم قاضی
۲۴۷	بخش ششم - مسایل متفرقه

فهرست مطالب □ ۷

۲۵۶ کتاب دوم - حدود
۲۵۶ بخش اول - مواد عمومی
۲۵۸ بخش دوم - جرایم موجب حد
۲۵۸ فصل اول - زنا
۲۶۵ فصل دوم - لواط، تفخیذ و مساحقه
۲۶۸ فصل سوم - قوادی
۲۶۹ فصل چهارم - قذف
۲۷۵ فصل پنجم - سبّ نبی
۲۷۷ فصل ششم - مصرف مسکر
۲۷۹ فصل هفتم - سرقت
۲۹۰ فصل هشتم - محاربه
۲۹۴ فصل نهم - بغی و افساد فی الارض
۲۹۸ کتاب سوم - قصاص
۲۹۸ بخش اول - مواد عمومی
۲۹۸ فصل اول - اقسام و تعاریف جنایات
۳۰۹ فصل دوم - تداخل جنایات
۳۱۱ فصل سوم - شرایط عمومی قصاص
۳۱۶ فصل چهارم - راه‌های اثبات جنایت
۳۲۸ فصل پنجم - صاحب حق قصاص
۳۳۵ فصل ششم - شرکت در جنایت
۳۳۹ فصل هفتم - اکراه در جنایت
۳۴۱ بخش دوم - قصاص نفس
۳۴۵ بخش سوم - قصاص عضو
۳۴۵ فصل اول - موجب قصاص عضو
۳۴۸ فصل دوم - شرایط قصاص عضو
۳۵۴ بخش چهارم - اجرای قصاص
۳۵۴ فصل اول - مواد عمومی
۳۶۱ فصل دوم - اجرای قصاص نفس
۳۶۲ فصل سوم - اجرای قصاص عضو

۳۶۶ کتاب چهارم - دیات
۳۶۶ بخش اول - مواد عمومی
۳۶۶ فصل اول - تعریف دیه و موارد آن
۳۶۸ فصل دوم - ضمان دیه
۳۶۹ فصل سوم - راه‌های اثبات دیه
۳۷۲ فصل چهارم - مسؤول پرداخت دیه
۳۸۶ فصل پنجم - مهلت پرداخت دیه
۳۸۹ فصل ششم - موجبات ضمان
۴۱۳ فصل هفتم - تداخل و تعدد دیات
۴۱۵ بخش دوم - مقادیر دیه
۴۱۵ فصل اول - دیه نفس
۴۲۱ فصل دوم - قواعد عمومی دیه اعضا
۴۲۹ فصل سوم - دیه مقدر اعضا
۴۲۹ مبحث اول - دیه مو
۴۳۲ مبحث دوم - دیه چشم
۴۳۴ مبحث سوم - دیه بینی
۴۳۶ مبحث چهارم - دیه لاله گوش
۴۳۷ مبحث پنجم - دیه لب
۴۳۸ مبحث ششم - دیه زبان
۴۴۰ مبحث هفتم - دیه دندان
۴۴۳ مبحث هشتم - دیه گردن
۴۴۴ مبحث نهم - دیه فک
۴۴۵ مبحث دهم - دیه دست و پا
۴۴۹ مبحث یازدهم - دیه ستون فقرات، نخاع و نشیمنگاه
۴۵۱ مبحث دوازدهم - دیه دنده و ترقوه
۴۵۲ مبحث سیزدهم - دیه ازاله بکارت و افضا
۴۵۴ مبحث چهاردهم - دیه اندام تناسلی و بیضه
۴۵۶ مبحث پانزدهم - دیه پستان
۴۵۷ فصل چهارم - قواعد عمومی دیه منافع
۴۵۷ فصل پنجم - دیه مقرر منافع
۴۵۷ مبحث اول - دیه عقل

۴۵۹	مبحث دوم - دیه شنوایی
۴۶۰	مبحث سوم - دیه بینایی
۴۶۱	مبحث چهارم - دیه بویایی
۴۶۱	مبحث پنجم - دیه چشایی
۴۶۲	مبحث ششم - دیه صوت و گویایی
۴۶۳	مبحث هفتم - دیه سایر منافع
۴۶۴	فصل ششم - دیه جراحات
۴۷۱	فصل هفتم - دیه جنین
۴۷۴	فصل هشتم - دیه جنایت بر میت

کتاب پنجم - تعزیرات..... ۴۷۷

۴۷۷	فصل اول - جرایم ضد امنیت داخلی و خارجی کشور
۴۸۸	فصل دوم - اهانت به مقدسات مذهبی و سوء قصد به مقامات داخلی
۴۹۰	فصل سوم - سوء قصد به مقامات سیاسی خارجی
۴۹۱	فصل چهارم - تهیه و ترویج سکه قلب
۴۹۴	فصل پنجم - جعل و تزویر
۵۲۰	فصل ششم - محو یا شکستن مهر و پلمپ و سرقت نوشته‌ها از اماکن دولتی
۵۲۲	فصل هفتم - فرار مجوسین قانونی و اخفای مقصرین
۵۲۷	فصل هشتم - غصب عناوین و مشاغل
۵۳۰	فصل نهم - تخریب اموال تاریخی، فرهنگی
۵۳۴	فصل دهم - تقصیرات مقامات و مأمورین دولتی
۵۴۷	فصل یازدهم - ارتشا و ربا و کلاهبرداری
۵۷۳	فصل دوازدهم - امتناع از انجام وظایف قانونی
۵۷۴	فصل سیزدهم - تعدیات مأمورین دولتی نسبت به دولت
۵۸۱	فصل چهاردهم - تمرد نسبت به مأمورین دولت
۵۸۲	فصل پانزدهم - هتک حرمت اشخاص
۵۸۷	فصل شانزدهم - اجتماع و تبانی برای ارتکاب جرایم
۵۸۸	فصل هفدهم - جرایم علیه اشخاص و اطفال
۶۱۰	فصل هجدهم - جرایم ضد عفت و اخلاق عمومی
۶۱۶	فصل نوزدهم - جرایم بر ضد حقوق و تکالیف خانوادگی
۶۲۵	فصل بیستم - قسم و شهادت دروغ و افشای سر

۶۲۸	فصل بیست و یکم - سرقت و ربودن مال غیر
۶۴۴	فصل بیست و دوم - تهدید و اکراه
۶۴۶	فصل بیست و سوم - ورشکستگی
۶۴۹	فصل بیست و چهارم - خیانت در امانت
۶۵۸	فصل بیست و پنجم - احراق و تخریب و اتلاف اموال و حیوانات
۶۷۲	فصل بیست و ششم - هتک حرمت منازل و املاک غیر
۶۸۷	فصل بیست و هفتم - افترا و توهین و هتک حرمت
۶۹۳	فصل بیست و هشتم - تجاهر به استعمال مشروبات الکلی و قماربازی و ولگردی
۶۹۹	فصل بیست و نهم - جرایم ناشی از تخلفات رانندگی
۷۱۳	فصل سی ام - جرایم رایانه‌ای
۷۱۳	بخش یکم - جرایم و مجازات‌ها
۷۱۳	فصل یکم - جرایم علیه محرمانگی داده‌ها و سامانه‌های رایانه‌ای و مخابراتی
۷۱۳	مبحث یکم - دسترسی غیرمجاز
۷۱۳	مبحث دوم - شنود غیرمجاز
۷۱۴	مبحث سوم - جاسوسی رایانه‌ای
	فصل دوم - جرایم علیه صحت و تمامیت داده‌ها و سامانه‌های رایانه‌ای
۷۱۵	و مخابراتی
۷۱۵	مبحث یکم - جعل رایانه‌ای
	مبحث دوم - تخریب و اختلال در داده‌ها یا سامانه‌های رایانه‌ای
۷۱۵	و مخابراتی
۷۱۶	فصل سوم - سرقت و کلاهبرداری مرتبط با رایانه
۷۱۷	فصل چهارم - جرایم علیه عفت و اخلاق عمومی
۷۱۸	فصل پنجم - هتک حیثیت و نشر اکاذیب
۷۱۹	فصل ششم - مسؤولیت کیفری اشخاص
۷۲۱	فصل هفتم - سایر جرایم
۷۲۲	فصل هشتم - تشدید مجازات‌ها
۷۲۳	قانون صدور چک
۷۳۱	قانون نحوه اجرای محکومیت‌های مالی
۷۳۸	فهرست موضوعی جرایم
۷۴۹	فهرست منابع و مأخذ